

ת"פ 23683/11/21 - מדינת ישראל נגד ג' נ'

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 23683-11-21 מדינת ישראל נ' נ'

לפני כבוד השופט מוחמד עלי

המאשימה

מדינת ישראל

ע"י ב"כ עו"ד אפרים גולדשטיין

נגד

הנאשם

ג' נ'

ע"י ב"כ עו"ד ויסאם לידאווי

גזר דין

הכרעת הדין ומהלך הדין

1. הנאשם הורשע בהכרעת דין אשר ניתנה לאחר ניהול הליך ראיות, בכל העבירות שיוחסו לו בכתב האישום שכוללות: חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 333 בשילוב סעיף 335(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: **חוק העונשין**) ושיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין.

2. להלן אביא את הממצאים העיקריים שנקבעו בהכרעת הדין אשר שימשו בסיס להרשעת הנאשם. סקירה זו חשובה משום שכתב האישום, ובהתאמה חלק מהממצאים בהכרעת הדין, מפרטים נסיבות שחורגות מהעובדות שמגבשות את יסודותיה העובדתיים של העבירה ונוגעות בין היתר לחלקו של המתלונן באירוע.

3. בהכרעת הדין נקבעו הממצאים הבאים:

(-) הנאשם והמתלונן, א' (נ') (להלן: **המתלונן**) הם בני דודים וגרים בסמיכות. ביום 5.10.2021, בדרכו של המתלונן לביתו ברכב, היו חילופי דברים באמצעות הטלפון בינו לבין אחיו של הנאשם, מ' נ' (להלן: **מ'**), אשר במהלכם העליב המתלונן את מ', וזה האחרון השמיע כלפיו דברי איום. כמו כן, עולה כי בין המתלונן לבין בני דודיו מ' והנאשם כססוך, על רקע טענתם של אלה האחרונים כי המתלונן דיבר בהם סרה.

(-) בהמשך לחילופי הדברים באמצעות הטלפון, סמוך לשעה 17:00, הגיע המתלונן ברכבו אל חצר ביתו של הנאשם, בדרכו אל ביתו. המתלונן ירד מהרכב והוציא מתא המטען של הרכב אלה (מקל של טוריה). באותה עת מ' נכח במקום ובין השניים התפתח עימות. הנאשם - אשר שהה באותה עת בביתו וסעד עם חבריו - הגיע למקום, ביקש ממ' להתרחק ובינו לבין המתלונן התפתח עימות מילולי וכלל גם דחיפות הדדיות, כל זאת כאשר המתלונן אוחז באלה. תוך

כדי העימות, הניף המתלונן את האלה לעבר ראשו ופלג גופו העליון של הנאשם והנחית מכה על חלק גופו העליון של הנאשם. כתוצאה מכך נגרם לנאשם נזק מינורי שאפילו לא הצריך טיפול רפואי מיידי (הנאשם פנה לטיפול רפואי כעבור כשבוע והמסמכים הרפואיים לא תיעדו ממצא חריג כלשהו). בתגובה למעשיו של המתלונן, רץ מ' לעבר המתלונן והנאשם והצטרף לקטטה.

(-) תוך כדי הקטטה, הגיעו למקום אמו של המתלונן, ח' נ' (להלן: ח') ואשתו נ' נ'. כמו כן, למקום הגיע אחיו של המתלונן, נ' א' (נ') יליד 1991 (להלן: נ'), והצטרף לקטטה. נ' וח' ביקשו מהצדדים להפסיק את האלימות, אך נ' נותרה במרחק מה בשל היותה בהריון. ח', אמו של המתלונן, נכנסה לתווך ולקחה את האלה מהמתלונן. בהמשך, הנאשם לקח את האלה מח' וחבט בה בראשו של המתלונן מכה אחת שגרמה למתלונן חבלה חמורה עליה יורחב בהמשך. לאחר שהמתלונן נפגע, הצטייד נ' בקלשון, אך המתלונן, ח' ואדם נוסף מנעו ממנו לתקוף באמצעותו.

(-) כתוצאה מהמכה שהנאשם הנחית על ראשו של המתלונן, הוא נפל ארצה ובמשך מספר דקות התקשה לנוע. לאחר מכן, המתלונן קם וחזר אל ביתו הנמצא בקרבת מקום, התיישב על גרם המדרגות והתמוטט. המתלונן הובהל למרכז הרפואי לגליל לצורך קבלת טיפול רפואי, כשהוא מחוסר הכרה.

(-) הנאשם ומ' נמלטו מהמקום והנאשם שהה בבריחה עד ליום 24.10.2021, ואז הסגיר את עצמו למשטרה. כל זאת עשה הנאשם בכוונה למנוע או להכשיל הליך שיפוטי או להביא לידי עיוות דין.

(-) כתוצאה ממעשיו של הנאשם, נגרמו למתלונן פציעות וחבלות חמורות שכללו: חתך בקרקפת פרונטלית משמאל, שברים בעצם טמפלרית, שבר קווי פריטומפולרי מימין, שבר קווי פרונטו-פריטו-טמפלרי משמאל, דימומים במח, ובכללם - דימום סב דוראלי בעובי מקסימלי של 1.2 ס"מ לאורך הימספירה הימנית, דימום סב דוראלי על פני הפלקס והטנטוריום האחורי, דימום תת עכבישי בהימספירה הימנית, באונה פרונטלית משמאל ובמיסטרנות בזאליות, הרחבה קלה של חדר קונטרה ליטרלי, סימני בצקת מוחית, סטיית קו אמצע לצד שמאל עד 1.3 ס"מ.

(-) בעקבות החבלות שנגרמו למתלונן, הוא נותח בראשו והועבר למחלקה לטיפול נמרץ נירוכירורגי, כשהוא מורדם ומונשם ואינו יכול לתקשר עם הסובבים, ואושפז בבית חולים למשך תקופה ממושכת. לאחר מכן הועבר המתלונן להליך שיקום ממושך במרכז הרפואי לוינסטין. בקבלתו למרכז השיקומי צוינו מדדים מהם עולה כי המתלונן יכול להתמצא בדברים בסיסיים, אך איננו מתמצא בזמן ובסיטואציה, דיבורו לא תקין ואינו עצמאי. עם שחרורו לאחר כחודשיים וחצי, צוין כי מצבו הקוגניטיבי השתפר אם כי עדיין סבל מקשיים בקצב עיבוד המידע ואיטיות בתגובה, וכן קיימים קשיים בזיכרון. כמו כן צוין כי המתלונן סובל מחולשה פיזית בפלג גופו השמאלי.

(-) במהלך הראיות לעונש, הגישה המאשימה מסמכים רפואיים עדכניים (טמ/1) מהם עולה כי למתלונן נגרם נזק בשדה הראיה השמאלי וסובל מלחצים נפשיים; וכי הוא מתעורר מתוך שינה עם התקפי פחד וקוצר נשימה שנמשך למספר דקות וחולף. במסמכים צוין כי אמנם מצבו של המתלונן השתפר מאז הליך השיקום שעבר, אך עדיין נזקק לעזרה מלאה בפעולות היומיומיות. כמו כן צוין כי רישיון הנהיגה של המתלונן נשלל עקב מצבו הרפואי.

(-) לשלמות התמונה יצוין כי בהינתן מצבו הרפואי של המתלונן לאחר האירוע, הוא לא נחקר מיד לאחר האירוע. המתלונן נחקר לראשונה על ידי המשטרה רק ביום 10.2.2022.

4. הנאשם העלה טענות של הגנה עצמית והגנה מן הצדק. בהכרעת הדין נדחתה טענת הנאשם כי מתקיים הסייג של הגנה עצמית, כן נדחתה טענתו לסעד של ביטול כתב האישום בשל הגנה מן הצדק. הגם שדחיתי טענות אלו, הקביעות הקשורות בטענות עשויות להיות רלוונטיות להליך גזירת העונש. בהמשך אתייחס אפוא בהקשר המתאים להכרעה הקשורה בטענות אלו.

5. הכרעת הדין ניתנה ביום 18.10.2022; בישיבת יום 26.10.2022 ביקש הנאשם להפנות את עניינו לשירות המבחן; ביום 28.11.2022 טענו הצדדים לעונש, ולפני כן הונח תסקיר שירות המבחן. להלן אסקור את האמור בשירות המבחן.

תסקיר שירות המבחן

6. שירות המבחן סקר בתסקיר את נסיבות חייו של הנאשם. בין היתר צוין כי הנאשם כבן 34, גדל במשפחה נורמטיבית, נשוי ואב לשלושה ילדים, ואין לחובתו הרשעות קודמות. עוד צוין כי הנאשם השלים 11 שנות לימוד והחל מגיל 17 ולמשך כעשור עבד בשיפוצים כדי לסייע בפרנסת המשפחה, עד שהקים עסק עצמאי לשיפוצים.

7. הנאשם מסר בפני שירות המבחן כי בינו לבין המתלונן הייתה מערכת יחסים קרובה, אך היחסים הפכו מתוחים בהמשך. בפני שירות המבחן לא חסך הנאשם מהמתלונן תיאורים שליליים. אשר לאירוע עצמו, לדברי הנאשם המתלונן היה תחת השפעת חומרים משני תודעה בעת האירוע. הנאשם טען כי פגע במתלונן לא בכוונה, כאשר ניסה לקחת מידיו את האלה בה אחז; וכי הוא ואחיו מ' נמלטו מחשש שבני משפחה נוספים יתערבו והעימות יוחרף. צוין כי הנאשם מתקשה להתייחס באופן ביקורתי לנסיבות האירוע ולאחריותו על תוצאותיו, ומתייחס לחומרת מעשיו באופן מצמצם. הנאשם הוסיף וציין כי נעשו מאמצים להשכין שלום בין המשפחות.

8. שירות המבחן הביא את התייחסות המתלונן, אשר תיאר את הנאשם בתיאורים שליליים, בין היתר כאדם אלים המנהל קשרים עברייניים. עוד תיאר המתלונן בפני שירות המבחן, כי עבר תהליך שיקום ארוך ומפרך, וכי הוא עודנו חושש מהנאשם.

9. שירות המבחן עמד על הליכי המעצר ועל ניסיון הנאשם להשתלב בעבודה באזור הדרום ועל השתתפותו בקבוצה טיפולית, בה תואר תפקודו כתקין. שירות המבחן עמד על הקשיים ביצירת קשר עם הנאשם וציין כי לאחר הפוגה, הקשר עם הנאשם התחדש רק לאחר שהנאשם הופנה לשירות המבחן במסגרת ההליך העיקרי. שירות המבחן העריך שאמירתו של הנאשם כי הוא מעוניין להשתלב בטיפול מונעת ממניעים חיצוניים ומרצונו להיטיב את מצבו המשפטי, וכי התנהלות זו מצביעה על מוטיבציה נמוכה מאוד לשיתוף פעולה ולהשתלבות בטיפול.

10. על רקע נתוניו של הנאשם, העריך שירות המבחן כי קיימת רמת סיכון להישנות התנהגות אלימה. שירות המבחן ציין כי אמנם הנאשם מבטא מילולית רצון לשתף פעולה, אך הלכה למעשה מתקשה לשמור על קשר תוך שימוש באמתלות שונות. על כן, שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית בעניינו של הנאשם, אך ציין כי אם בית המשפט יראה לנכון לאפשר לנאשם הזדמנות נוספת, מומלץ להבהיר בפני הנאשם את האחריות המוטלת עליו.

11. כבר עתה יצוין כי במהלך הטיעונים לעונש וגם בישיבה שהתקיימה ביום 27.11.2022 העלה הסנגור טענות כלפי שירות המבחן, אם כי הנאשם ביקש שלא להפנות את עניינו שוב לשירות המבחן לשם קבלת תסקיר משלים. בין יתר טענותיו של הסנגור, כי לאחר מתן הכרעת הדין שירות המבחן לא נפגש עם הנאשם. בעקבות טענות הסנגור, הגיש שירות המבחן ביוזמתו מסמך הבהרה בו צוין כי בניגוד לנטען על ידי הסנגור, נערכה עם הנאשם פגישה לאחר מתן הכרעת הדין ביום 10.11.2022 בשירות המבחן באילת בליווי מפקחו. שירות המבחן הדגיש כי במהלך הפגישה נעשה שוב ניסיון לגייס את הנאשם לקשר עם שירות המבחן ולהליך טיפולי - והתסקיר התייחס לאפשרות זו.

ראיות הצדדים לעונש

12. המאשימה הגישה מסמכים רפואיים עדכניים אודות מצבו הרפואי של המתלונן (סומנו טמ/1) והתייחסו מקודם למסמכים אלו.

13. מטעם הנאשם העידו שלושה עדי אופי. אמו של הנאשם, הגב' ו' נ', העידה כי הנאשם גדל חונך לערכים; כי הוא ורעייתו מוכרים כאנשים טובים; וכי לגישה המקרה המתואר בכתב האישום נכפה עליהם, ובעקבותיו המשפחה נקלעה לקשיים.

מר נזאם נאסר הוא קרוב משפחתו של הנאשם והציג את עצמו כפסיכולוג שעובד במרכז הרפואי לבטיחות בדרכים. לטענת העד, על אף הקרבה המשפחתית בינו לבין הנאשם, במסגרת עבודתו הוא בדק את הנאשם על מנת לבחון אם הוא עומד בקריטריונים לקבלת רישיון מקצועי (אוטובוס או משא כבד). לדבריו, לא אובחנו אצל הנאשם קווים אנטי סוציאליים או הפרעת התנהגות וניכרת אצלו יכולת להתמודד באופן יעיל ושקול עם לחצים, וככלל הוא בעל כוחות ומשאבים מפותחים על אף שגדל בסביבה דלה. העד הוסיף וציין כי הנאשם מוביל ברמה החברתית ובעל יכולת השפעה על הסובבים אותו, יציב מבחינה תעסוקתית ומנהל אורח חיים נורמטיבי. העד ציין עוד כי שמע הרבה פעמים שהנאשם מתחרט. לגבי המתלונן, העד ציין כי הוא גם קרוב משפחה שלו, אינו יודע מה בדיוק הנזק שנגרם לו, אך יודע שכיום הוא מתאושש ומשתלב קצת בחברה.

מר מ' ע' נ', אשר כיהן כראש מועצת היישוב עראבה בין השנים 1977 עד 1989, העיד כי הוא מכיר את הנאשם משום שהם מתגוררים באותה שכונה. לדבריו, הנאשם תמיד היה מסור לעבודתו, חונך לערכים, מעולם לא היה מעורב בבעיות והמקרה הנוכחי הוא מקרה בודד בו היה מעורב. העד ציין כי על ידו נעשו ניסיונות להשכין שלום ולערוך סולחה בין הנאשם למתלונן, אך המאמצים לא נשאו פרי.

טיעוני הצדדים לעונש

14. ב"כ המאשימה התייחס לעדויותיהם של עדי האופי וביקש לא לתת להם משקל. באשר לעד נזאם, ב"כ המאשימה הלין על כך כי מדברי העד עולה כי הוא מצוי ניגוד עניינים מובנה וכי התייחסותו סותרת באופן חזיתי את ממצאי שירות המבחן. לגבי ראש הרשות לשעבר, צוין כי אין הוא מכיר את פרטי המקרה וכי קבלת עמדתו כבאה להקל עם הנאשם, יש בה כדי לשדר מסר שפוגע בעקרונות ההתראה והגמול.

המאשימה עמדה על הערכים המוגנים שנפגעו ועל חומרת הפגיעה בהם. כמו כן, הפנתה המאשימה לנסיבותי החמורות של המקרה והדגישה את הנזק המשמעותי והמתמשך שנגרם למתלונן, ואת העובדה כי טענת הנאשם להגנה עצמית - נדחתה. המאשימה הפנתה לפסיקה וטענה כי מתחם העונש במקרה זה נע בין 2 ל-4 שנות מאסר, וכן מאסר על תנאי משמעותי ומרתיע, קנס כספי ופיצוי למתלונן.

אשר לגזירת העונש בתוך המתחם - המאשימה הפנתה לנתוניו של הנאשם, למסוכנותו כפי שבאה לידי ביטוי בתסקיר שירות המבחן, להיעדר החרטה, ולעובדה כי הצדדים לא הגיעו לידי הסכם סולחה. המאשימה הוסיפה וטענה כי לאור קביעת בית המשפט בהכרעה הדין לפיה גם המתלונן נהג באלימות, הרי יש לתת ביטוי להתנהגותו השלילית של המתלונן במסגרת גזר הדין כשיקול לקולה. המאשימה ביקשה אפוא לגזור על הנאשם עונש ברף התחתון של המתחם שהוצע.

15. הסנגור התייחס לעדויותיהם של עדי האופי וטען כי העד נזאם הותיר רושם חיובי וכי עדותו התבססה על היכרותו רבת השנים עם הנאשם; כן הפנה לדבריהם של יתר העדים.

הסנגור התייחס בהרחבה לנסיבות האירוע המתואר בכתב האישום וציין כי לעבירות לא קדם תכנון מוקדם, וכי המתלונן תרם רבות לקורות האירוע: הגיע לזירת האירוע מצויד באלה ונקט ראשון באלימות כלפי הנאשם. בהקשר זה נטען כי הנאשם פעל כמצופה ממנו וניסה למנוע אירוע אליים בין אחיו לבין המתלונן. לעניין הנזק שנגרם למתלונן, הסנגור טען כי אין מחלוקת שהנזק נגרם כתוצאה ממכה בודדת, וכי אין מדובר בהכאה חוזרת ונשנית מצד הנאשם. על כן, כך טען הסנגור, התוצאה לא מעידה על חומרת ההתרחשות, והיא אף בגדר תוצאה בלתי צפויה. הסנגור הפנה לפסיקה וטען כי מתחם העונש בנסיבות המקרה נע בין תקופת מאסר קצרה בעבודות שירות לבין 18 חודשי מאסר בפועל. לטענת הסנגור, בזיקה לנסיבות המקרה, המתחם לו טענה המאשימה חורג לחומרה.

אשר לגזירת העונש בתוך המתחם - הסנגור ציין כי לנאשם אין הרשעות קודמות, נשוי ואב לשלושה ילדים, קבלן במקצועו, ומנהל אורח חיים נורמטיבי. כן ציין הסנגור את התקופה בה הנאשם היה נתון במעצר של ממש, במעצר באזוק אלקטרוני ובתנאים מגבילים. כן נטען כי מצבו הכלכלי של הנאשם מאוד קשה. הסנגור הפנה למסקנת שירות המבחן והלין על כך שעל אף שנקבע כי קיימת רמת סיכון להישנות אירוע אליים, לא נקבע בתסקיר מהי רמת המסוכנות. לפיכך, הסנגור ביקש להסתפק בהטלת עונש מאסר בעבודות שירות. זאת ועוד, הסנגור ביקש להימנע מפסיקת פיצוי למתלונן, וזאת בזיקה להתנהגותו השלילית באירוע. כך גם ביקש הסנגור להימנע מהטלת קנס, נוכח מצבו הכלכלי

הקשה של הנאשם. לטענת הסנגור בשל ההליך הפלילי הנאשם נאלץ למכור את רכבו וציודו, והפך מקבלן שמעסיק מספר פועלים, למובטל.

16. בדברו לפני ביקש הנאשם להתייחס למצבו בקשר לעבודה ולילדיו. הוא ציין כי מצבה של משפחתו מתדרדר כל הזמן.

מתחם העונש ההולם

17. כידוע, גזירת הדין נעשית, בדרך כלל, בשני שלבים עיקריים: קביעת מתחם עונש הולם ולאחר מכן גזירת העונש בתוך המתחם (סעיף 40' לחוק העונשין). בתוך כך יש לבחון אם קיימים שיקולים המצדיקים סטייה מהמתחם (ראו לעניין בחינת שלבי גזירת העונש בין היתר: ע"פ 1127/13 **גברזני נ' מדינת ישראל** (15.1.2014)). סימן א'1 לפרק ו' לחוק העונשין, מונה שתי אפשרויות בהן ניתן לסטות ממתחם העונש שנקבע. סעיף 40' לחוק העונשין קובע כי בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם במקרה ומצא כי הנאשם השתקם או שיש סיכוי של ממש שישתקם. סעיף 40' לחוק העונשין קובע אפשרות להטיל עונש חמור מהרף העליון של המתחם במקרהו של נאשם שיש חשש ממשי שיחזור ויבצע עבירות, והחמרה בעונשו והרחקתו מהציבור נדרשת כדי להגן על שלום הציבור (קביעה כזו מחייבת קיומו של עבר פלילי משמעותי או הצגת חוות דעת מקצועית).

18. העבירה המרכזית בה הורשע הנאשם היא עבירת אלימות. במקרה הנוכחי העבירה היא חבלה חמורה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 333 בשילוב סעיף 335(א)(1) לחוק העונשין. כיתר עבירות האלימות, העבירה נועדה לשמור על ערכים שבבסיסם ההגנה על שלמות הגוף והנפש של האחר. מכלול נסיבות העניין מלמדות כי הפגיעה בערכים המוגנים הייתה חמורה.

19. למרבה הצער, מדי יום, כמונו כמו כל האזרחים במדינה, נחשפים אנו למקרי אלימות חמורים ומזעזעים. נסיעה תמימה בכבישי הארץ עלולה להסתיים בשליפת סכין ובדקירה; מריבה סתמית מתלקחת לכדי מעשי אלימות חמורים; לעתים גם מבט לא במקום מסתיים בקיפוח חיים; והדוגמאות רבות. מפלס האלימות גואה ולעתים נראה כי מלוא המרחב אלימות. עלינו אפוא כחברה חפצת חיים להילחם באלימות על כל צורותיה.

20. בית המשפט העליון קבע בשורה ארוכה של פסקי דין, כי יש לנקוט בחומרה כלפי מי שפותר סכסוכים בדרך של אלימות ובכוח הזרוע. עוד הודגש כי שימוש בנשק קר (לא כל שכן בנשק חם) כאמצעי ליישוב סכסוכים ומחלוקות, מחייב תגובה עונשית מחמירה. במקרים אלו על בית המשפט להעביר מסר ברור תוך מתן משקל משמעותי בענישה לשיקולי הרתעת היחיד והרבים. ע"פ 5980/15 **מדינת ישראל נ' זדה** (23.3.2016) (להלן: עניין **זדה**). בע"פ 8991/10 **מכבי נ' מדינת ישראל** (27.10.2011) צוינו דברים אלו:

"בית משפט זה קבע ושב וקבע, בפסקי דין רבים מספור, כי יש לעקור מן השורש את נגע האלימות שפשה בחברתנו. במלחמה זו מוטל על בתי המשפט תפקיד חשוב ביותר,

שעיקרו הוקעת התופעה וגזירת עונשים מחמירים על אלו הבוחרים לנקוט בדרך האלימות... אף אם נניח כי המתלון נהג שלא כשורה במהלך האירוע, אין בכך בשום אופן כדי להצדיק את התגובה האלימה והבריונית מצד המערער. המסר החד-משמעי שעל בתי המשפט להעביר הוא כי לא ניתן להשלים, בשום מקרה, עם פתרון סכסוכים באלימות ובכוח הזרוע, ועל כן בדין נתן בית משפט קמא משקל מרכזי בגזר הדין לחומרת מעשיו של המערער".

21. עונש המאסר המרבי הקבוע בצדה של עבירת החבלה החמורה עומד על 7 שנות מאסר, וכאשר היא מתבצעת בנסיבות מחמירות - תוך שימוש בנשק חם או קר - העונש עומד על 14 שנות מאסר. עבירות האלימות, ובכללן העבירה בה הורשע הנאשם, עשויות לכלול מנעד רחב של חומרה, בהינתן הנסיבות שיכולות להיות קשורות בכל אירוע אלימות. בעניין **זדה** צוינו דברים אלו:

"...אירועי אלימות המגולמים בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, שהיא העבירה העיקרית בה הורשע המשיב, עשויים להתרחש במגוון רחב מאוד של מצבים, נסיבות ביצוע ורמות חומרה. ואכן, הפסיקה כוללת מנעד רחב של רמות ענישה, בהתאם לנסיבות הספציפיות של כל מקרה. בקביעת מתחם העונש ההולם ובגזירת הדין בגדרו אין די בהתייחסות לסעיף העבירה בו הורשע הנאשם, אלא העיקר הוא בעובדות ובנסיבות האירועים הספציפיים בגין הורשע הנאשם".

22. עבירה נוספת בה הורשע הנאשם היא עבירת שיבוש מהלכי משפט. עבירה זו נועדה לשם ההגנה על טוהר ההליך השיפוטי ועל תקינותם של הליכים משפטיים, וכן כדי להבטיח קיומה של מערכת תקינה של עשיית משפט צדק, הראויה לאמון הציבור. גם ביחס לעבירה זו, נראה כי הנאשם פגע פגיעה חמורה בערכים המוגנים.

23. במסגרת תיק זה ניתנה הכרעת דין מפורטת. למקרא כתב האישום ניתן להתרשם כי המדובר במקרה מורכב בו לשני הצדדים - הנאשם והמתלון - חלק במעשי האלימות. מורכבות זו כוללת נסיבות שונות, שניתן להביאן בגדר **הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה**. אתיחס אפוא לנסיבות אלו וליתר הנסיבות, כפי שהן עולות מהכרעת הדין.

24. בראש כל הנסיבות מזדקרת לה הפגיעה החמורה מאוד שנגרמה למתלון. הדברים צוינו בפתח גזר הדין ואין צורך לחזור ולפרטם. נאמר בתמצית כי כתוצאה ממעשיו של הנאשם נגרמו למתלון פציעות וחבלות חמורות שכוללות שברים בראש, דימומים במוח ובצקת מוחית. חמור מכך, המתלון אושפז למשך תקופה ממושכת כשהוא מורדם ומונשם ולאחר מכן עבר הליך שיקומי ארוך ומייסר במוסד שיקומי ייעודי. גם כיום, במרחק יותר משנה מהפגיעה, אותותיה של הפגיעה ניכרים במתלון והוא עדיין סובל ממגבלות גופניות וקוגניטיביות משמעותיות, ונראה כי מגבלות אלו ילוו אותו משך כל חייו. כעולה מן המסמכים הרפואיים, המתלון סובל מנזק בראיה, נזקק לסיוע בביצוע פעולות יומיומיות, וסובל מלחצים נפשיים. מעשיו של הנאשם היו קרובים ממש לתוצאה קשה עוד יותר - קיפוח חייו של המתלון. על רקע דברים אלו, אני דוחה מכל וכל את טענת הסנגור לפיה הפגיעה החמורה שנגרמה למתלון אינה הולמת את חומרת ההתרחשות. מי שמניף אלה (מקל של טוריה) אל על וחובט בה בראשו של חברו, אל יתפלא שהתוצאה תהא קשה.

25. כמפורט בהכרעת הדין, הנאשם והמתלונן הם בני דודים, ומתגוררים בסמיכות. למרבה הצער, מקרה האלימות התפתח על רקע עניינים של מה בכך. בעבר שררה מתיחות בין הצדדים וביום האירוע, הרוחות התקלחו על רקע קללות ועלבונות הדדיים. לעמדת, לא זו בלבד שאין בנסיבות אלו כדי להוות שיקול לקולה בקביעת המתחם. פגיעה גופנית קשה שנגרמת בעקבות עניינים של מה בכך, מלמדת על חומרה. במבט רחב יותר, היא משקפת את הקלות הבלתי נסבלת של פניה לדרך האלימות לשם פתרון סכסוכים.

26. למתלונן היה חלק פעיל בהתלקחות האירוע האלים, והדבר כמובן מקרין על חלקו של הנאשם באירוע. עוד לפני הגעת המתלונן לזירת האירוע, הוא שוחח עם מ', אחיו של הנאשם, ותרם את תרומתו להתחממות האווירה. בהמשך הוא הגיע לחצר ביתו של הנאשם, התעמת עם מ' ולאחר מכן עם הנאשם ונקט באלימות כלפיו (ואין לשכוח כי מלבד החבטה באלה, המתלונן לא טמן את ידו בצלחת בכל הקשור במעשי האלימות). יתרה מכך, מי שהצטייד באלה היה המתלונן, וכזכור - אלה זו נקלחה מהמתלונן על ידי ח' אמו ואחר כך מצאה את דרכה לידי של הנאשם.

27. הנאשם ביקש לתרגם את התנהגותו של המתלונן לטענה משפטית של הגנה עצמית לפי סעיף 34 לחוק העונשין. בהכרעת הדין דחיתי את טענת הנאשם להגנה עצמית, עם זאת הקביעות שנקבעו בהקשר לכך רלוונטיות לגזר הדין ועל כן אביא אותן בתמצית.

כרקע לדברים נציין כי לשם כינונה של ההגנה העצמית כסייג לאחריות פלילית נדרשים ששה תנאים: (1) קיומה של תקיפה שלא כדין; (2) קיומה של סכנה מוחשית לפגיעה בחייו, בחירותו בגופו או ברכושו, של האדם המתגונן או של זולתו; (3) תנאי של מידיות - כלומר על ההגנה להתבצע רק מרגע שהמעשה דרוש באופן מיידי על מנת להדוף את התקיפה, ועליה להיפסק מרגע שלא נדרש עוד מעשה התגוננות על מנת להדוף את התקיפה; (4) כי האדם המתגונן לא הביא להתנהגותו הפסולה לתקיפה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים; (5) דרישה של פרופורציה, כלומר קיומו של יחס ראוי בין הנזק הצפוי מפעולת המגן לנזק הצפוי מן התקיפה; (6) קיומה של נחיצות, קרי - טענת הגנה עצמית תקום לו לאדם רק כאשר לא הייתה לו אפשרות להדוף את התקיפה בדרך אחרת, פחות פוגענית (ראו ע"פ 4784/13 סומך נ' מדינת ישראל, פסקה 162 (18.2.2016)).

בהכרעת הדין קבעתי כי לא התקיימו כל התנאים הנדרשים לתחולת ההגנה העצמית. נקבע כי התנאי הראשון התקיים, שכן הייתה תקיפה שלא כדין מצדו של המתלונן; וכך גם התנאי השני, משום שהתנהגותו של המתלונן, בכך שאחז במקל, הקימה סכנה מוחשית לפגיעה בגופו של הנאשם או של אחיו. בהכרעת הדין, הייתי אף נכון לקבוע כי התקיים גם התנאי החמישי, ובעניין זה קבעתי כי הנזק הצפוי לנאשם או למ' היה פגיעה בגופו באמצעות אותה אלה שבה "התגונן" הנאשם.

ואולם יתר התנאים הנדרשים לא התקיימו. אשר לתנאי השלישי, שעניינו במידיות התגובה, נקבע בהכרעת הדין כי תגובתו של הנאשם לא באה כאשר המתלונן אחז באלה, אלא בשלב מאוחר, כאשר האלה הייתה בידי אמו של המתלונן, ח', שנטלה את האלה במסגרת ניסיונותיה להפריד בין הניצים. בשלב זה, כך נקבע בהכרעת הדין, הסכנה כי המתלונן היה תוקף את הנאשם חלפה, ומשלב זה האלימות נמשכה ללא כל זיקה לשמירה על בטחונו של הנאשם, אלא לשם תקיפתו של המתלונן. גם התנאי הרביעי לא התקיים שכן, האירוע האלים, החל בדחיפות ובתקיפות הדדיות

בין המתלונן לנאשם, ובהינתן כך הרי הנאשם גרם בהתנהגותו הפסולה לתקיפה, תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים. לבסוף, דרישת הנחיצות אף היא לא התקיימה, קרי לא התקיים התנאי השישי. זאת משום, שמתחילת האירוע הנאשם התקוטט עם המתלונן, ומעשה זה צמצם את החלופות שעמדו לפניו, ובכללם מנוסה מן המקום; או המתנה עד להגעת אנשים נוספים לשם הרגעת הרוחות. זאת ועוד, הנאשם לא נקלע למקום באקראי אלא הגיע לחצר לאחר ששהה בביתו וסעד עם חבריו. גם אם נניח לטובת הנאשם כי בשלב בו נקלע למקום, מנוסתו מן המקום לא הייתה אפשרית שכן הייתה עשויה להגביר את הסכנה לו או למ', הרי במהלך האירוע עמדו בפניו חלופות אחרות, בבחינת "נקודות יציאה" מהאירוע, אך הנאשם לא בחר בהן וחלף זאת - תקף את המתלונן.

מצב הדברים המורכב שמצא ביטוי בקביעות בהכרעת הדין, הוא בגדר נסיבות שיש לקחת בחשבון בקביעת המתחם, כשיקול להקלה בטווח מתחם העונש שייקבע. נסיבות אלו יכולות לדור באכסניה המשפטית של סעיפים 40ט(א), (2), (5), או (7) לחוק העונשין.

28. אשר למדיניות הענישה הנוהגת, כל אחד מן הצדדים הפנה לפסיקה אשר לטענתו תומכת בעמדתו העונשית. אינני רואה לסקור את כל פסקי הדין שהגישו הצדדים, שחלקם הולם את המקרה וחלקם לא. אסתפק בהפניה למספר פסקי הדין ואזכיר כי לתת את הדעת לשוני בנסיבות כל תיק ותיק ביחס למקרה שלפנינו.

(-) ע"פ 3249/19 **פיסהי נ' מדינת ישראל** (5.8.2019) - בין הנאשם למתלונן התעורר ויכוח וכתוצאה ממנו החלו דחיפות הדדיות בין הצדדים ולאחר מכן המתלונן ביקש להפסיק את המריבה. לאחר זמן מה הנאשם שב למקום מצויד בסכין ודקר את המתלונן בידו השמאלית, המתלונן נמלט והנאשם רדף אחריו וניסה לדקור אותו בשנית, אך נבלם על ידי עוברי אורח. בית המשפט המחוזי גזר על הנאשם 24 חודשי מאסר בפועל. הערעור לבית המשפט העליון נדחה.

(-) ע"פ 4631/13 **מדינת ישראל נ' כרים** (25.2.2014) - דובר בתגרה מחוץ לאולם אירועים בין מלצר לאחד האורחים. אבי האורח - המתלונן, ניסה להפריד וסטר למלצר. בעקבות זאת הגיעו למקום הנאשמים חמושים במקלות במטרה לתקוף את המתלונן. במהלך התגרה הונחה על ראשו של המתלונן מכה והוא התמוטט, בבית החולים אובחן דימום תת עכבישי. על נאשם 1 שיזם את האירוע הוטלו 40 חודשי מאסר בפועל, ועל נאשם 2, צעיר בן 24, שהשתלב במסגרת מעצרו בטיפול, הוטלו 28 חודשי מאסר בפועל. הערעורים לבית המשפט העליון נדחו.

(-) ת"פ (מחוזי חיפה) 54919-07-20 **מדינת ישראל נ' אברהמים** (21.4.2021) - שם דובר על מקרה בו הנאשם והמתלונן הם קרובי משפחה, ועל רקע ויכוח אודות שימוש בחניה שנמצאת בחצר משותפת, הנאשם זרק אבן על פניו של המתלונן. למתלונן נגרמו שברים בארובת העין ובעצמות האף. נאשם בן 25, ללא עבר פלילי, הוטלו עליו 12 חודשי מאסר בפועל.

(-) ע"פ 5089/12 **עובדיה נ' מדינת ישראל** (19.2.2013) - הנאשם הורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, על רקע עובדות אלה: הנאשם החליט לחבול במתלונן, רכש סכין, נסע אל מקום עבודתו של המתלונן, ביקש ממנו הלוואה בסך 700 ₪ אך סורב. הנאשם יצא מהחנות, המתין, וכשהמתלונן יצא - דקר אותו דקירה קשה בגבו.

למתלון נגרם חתך בריאה ושברים מרובים בצלעות. בית המשפט המחוזי גזר על הנאשם 65 חודשי מאסר בפועל, ובית המשפט העליון הקל את העונש ל-50 חודשי מאסר בפועל.

(-) ע"פ 379/15 לוי נ' **מדינת ישראל** (26.7.2015) - הנאשם הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, על רקע עובדות אלה: לאחר שהתגלע ריב בין הנאשם לבין המתלון, הנאשם הטיח בקבוק בירה מלא בחלקו בחוזקה בפניו של המתלון. למתלון נגרמו חתך ושבר בארובת עין שמאל, קושי בפתיחת הפה והגבלה בתנועות לטראליות. המתלון נותח ואושפז בבית החולים לקבלת טיפול רפואי. בית המשפט המחוזי גזר על הנאשם 30 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון דחה את ערעור הנאשם על חומרת העונש.

(-) ע"פ 479/21 **עטילה נ' מדינת ישראל** (26.8.2021) - הנאשם הורשע במסגרת הסדר טיעון בביצוע עבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות ותקיפה סתם. הנאשם דקר את המתלון 6 דקירות בפלג גופו העליון על רקע ויכוח של מה בכך שהתפתח בכביש. למתלון נגרם בין היתר קרע בטחול. בית המשפט גזר על הנאשם 28 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון דחה את ערעור הנאשם על חומרת העונש.

(-) ת"פ (מחוזי חיפה) 13780-06-19 **מדינת ישראל נ' סדיק** (15.1.2020) - הנאשם הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות. בעקבות ויכוח, הנאשם תקף את המתלון באמצעות חפץ חד וגרם לו חתך עמוק בצוואר ולחתך עמוק ביד ימין. למתלון נגרם דימום מסיבי בעקבות, שכמעט והוביל למותו. בית המשפט גזר על הנאשם 18 חודשי מאסר בפועל.

29. לאור הנתונים שהובאו עד כה ובהינתן הנסיבות המיוחדות של המקרה ובפרט תרומת המתלון להתפתחות האירוע האלים, אני קובע כי מתחם העונש ההולם בנסיבותיו של מקרה ייחודי זה נע בין 18 ל-40 חודשי מאסר בפועל, וכן מאסר על תנאי וקנס. אשר לפיצוי - אכן הפגיעה שנגרמה למתלון היא קשה, אך בהינתן הנסיבות הייחודיות של המקרה, נראה כי עדיף להותיר את שאלת הפיצוי לדיון בהליכים אזרחיים ככל שהמתלון יבחר לנקוט בהם.

נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה

30. בגזירת העונש בגדרי מתחם העונש ההולם יש לשקול את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (סעיף 40 יא' לחוק העונשין). במקרה שלפנינו, שקלתי את השיקולים הבאים:

(-) הנאשם יליד 1988, כבן 34, נשוי ואב לשלושה ילדים, ואין לחובתו הרשעות קודמות. ברי כי עונש של מאסר בפועל יפגע בנאשם ובבני משפחתו, בפרט לאור העובדה כי לא ריצה מעולם עונש מאסר בפועל.

(-) עובר לאירוע מושא האישום עבד הנאשם כקבלן עצמאי ובעקבות האירוע הוא לא עובד יותר בעיסוקו. הסנגור טען כי מצבו הכלכלי של הנאשם קשה מאוד, אך לא הובאו ראיות לתמיכה בכך. עם זאת, סביר הוא כי בעקבות

האירוע מושא האישום הורע מצבו הכלכלי של הנאשם.

(-) הנאשם לא נטל אחריות על מעשיו, למרות שכתב האישום שיקף מלכתחילה את חלקו של המתלון במעשי האלימות, באופן שתואם במידה רבה את הקביעות בהכרעת הדין. אמנם, אין לזקוף לחובת הנאשם את העובדה כי הוא בחר לכפור בכתב האישום, אך בנסיבות אלו אין הוא זכאי להקלה לה זוכה מי שהודה בכתב האישום.

(-) בפני שירות המבחן ניכר כי הנאשם לא לקח אחריות על מעשיו ולא הפגין אמפתיה למצבו של המתלון והדבר אף עולה מדבריו האחרון בבית המשפט. זאת ועוד, כעולה מתסקיר שירות המבחן, הנאשם נוטה למזער את חלקו, להטיל את האשמה על המתלון ואף להכפיש אותו ולהטיל את האחריות למקרה על הנאשם. כמו כן, תצוין העובדה כי על אף ניסיונות לערוך סולחה בין הצדדים, סולחה לא נערכה. ניסיונות שירות המבחן לשלב את הנאשם בטיפול לא צלחו, והוא לא התאמץ על מנת לשתף פעולה עם שירות המבחן.

(-) התחשבותי בתקופה בה הנאשם היה נתון במעצר של ממש, לאחר מכן במעצר בפיקוח אלקטרוני ובהמשך בתנאים מגבילים שבית המשפט הלך והגמישם ובכלל זה אפשר לנאשם לעבוד באזור הדרום.

31. בהכרעת הדין דחיתי את טענת הנאשם כי יש לבטל את כתב האישום בשל טענה של הגנה מן הצדק. טענה זו כללה מספר נדבכים, אך הנדבך היחידי שקבעתי כי הוא בר דיון במסגרת הליך זה, הוא הטענה כי המשטרה לא חקרה ולא העמידה לדין את המתלון בגין תקיפת הנאשם וככלל בגין מעשיו שקדמו לפגיעתו. נזכיר כי בהכרעת הדין קבעתי כי לפגיעתו של המתלון קדמה התנהגות אלימה מצדו, והוא הכה את הנאשם בפלג גופו העליון, אך פגיעתו הייתה מינורית. בהקשר לכך קבעתי כי הטענה לאכיפה בררנית אינה מוליכה לביטול האישום זאת בשים לב לתוצאה הקשה שנגרמה למתלון לעומת הפגיעה המינורית שנגרמה לנאשם. עם זאת, הוספתי וקבעתי דברים אלו -

"...קבלת טענה של הגנה מן הצדק לא מביאה בהכרח לביטול האישום שכן קבלת הטענה יכולה להוליך למחיקת חלקים מכתב האישום, תיקון כתב האישום, או הקלה בעונש... ניתן לומר אפוא כי טענותיו של הנאשם מתלכדות עם הליך גזירת העונש, שכן בהליכי גזירת העונש יהיה מקום להתחשב בהתנהגותו של המתלון בזיקה לקביעות העובדתיות בגוף הכרעת הדין" (פסקה 66 להכרעת הדין).

לצד ההתחשבות בהתנהגותו השלילית של המתלון לצורך קביעת המתחם, הרי בהיבט המובא כאן, יש לתת ביטוי לכך בגזירת העונש (השוו: ע"פ 5762/17 רוזמן נ' מדינת ישראל (17.5.2018); ע"פ 7989/17 דשקוב נ' מדינת ישראל (18.4.2018); ע"פ 7621/14 גוטסדינר נ' מדינת ישראל (1.3.2017)). ודוק: אין בדברים הללו כדי ללמד דבר לגבי ההחלטה שלא להגיש כתב אישום נגד המתלון, וניתן להבין את השיקולים שעומדים מאחורי החלטה זו.

גזר הדין

32. בשים לב למתחם העונש שקבעתי ולשיקולים הקשורים לגזירת העונש בתוך המתחם, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר בפועל לתקופה של 24 חודשים בניכוי ימי מעצרו מיום 24.10.2021 עד יום 17.11.2021.

ב. מאסר על תנאי למשך 12 חודשים והתנאי הוא כי הנאשם לא יעבור בתוך שלוש שנים, עבירת אלימות; ואולם אם יעבור עבירת אלימות שהיא עוון, יישא 6 חודשים מתוכם.

ג. קנס בסך 5,000 ₪ או 30 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-10 תשלומים חודשיים רצופים ושווים, החל מיום 1.2.2023 ובכל ראשון לחודש שלאחריו. אי תשלום אחד משיעורי הקנס במלואו ובמועדו, יעמיד את יתרת הקנס לפירעון מיד.

הנאשם יתייצב לריצוי עונש המאסר בבית מעצר קישון ביום 15.1.2023, לא יאוחר מהשעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על הנאשם לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שב"ס בטלפונים: 074-7831077 או 074-7831078.

התנאים המגבילים בהם מצוי הנאשם עובר למתן גזר הדין ימשיכו לחול, להבטחת התייצבות לריצוי עונש המאסר, עד לתחילת ריצוי המאסר בפועל.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, כ"א כסלו תשפ"ג, 15 דצמבר 2022, בנוכחות הנאשם וב"כ הצדדים.